

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 48/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om skjutbanor samt till lagar om ändring av skjutvapenlagen och vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 april 2014 regeringens proposition med förslag till lag om skjutbanor samt till lagar om ändring av skjutvapenlagen och vissa lagar som har samband med den (RP 20/2014 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 13/2014 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- polisinspektör Seppo Sivula, inrikesministeriet
- äldre avdelningsstabsofficer Iiro Penttilä, försvarsministeriet
- chef för vapenförvaltningen Mika Lehtonen, Polisstyrelsen
- utbildningschef, överste Hannu Hyppönen, Huvudstaben
- chefredaktör Jussi Peltola, Ase-Lehti Oy
- professor Jorma Riissanen, Ampumaharrastusforumi
- ordförande Marko Ala-Ketola, Asealan Elinkeinonharjoittajat ry (Finnish Arms Trade Association)

- expert Antti Sukuvaara, Asealan Elinkeinonharjoittajat ry (Finnish Arms Trade Association)
- sekreterare Mikko Hietala, Asekauppiaiden Liitto ry
- verksamhetsledare Olli Nyberg, Reservistförbundet - Reservunderofficersförbundet
- ordförande Olli Nepponen, Suomen Ampumahiihtoliitto ry
- verksamhetsledare Risto Aarrekivi, Suomen Ampumaurheiluliitto ry
- jurist Kati Lehtonen, Finlands Läkarförbund
- organisationschef Teemu Simenius, Finlands Jägarförbund
- organisationssekreterare Saku Liehu, Finlands Reservofficersförbundet.

Dessutom har skriftliga yttranden lämnats av

- justitieministeriet
- social- och hälsovårdsministeriet
- dataombudsmannens byrå
- Gränsbevakningsväsendet
- Institutet för hälsa och välfärd
- Tullen
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- Tavastlands förbund
- Norra Österbottens förbund
- Södra Österbottens förbund
- Norra Savolax förbund
- Finlands viltcentral
- Försvarsutbildningsföreningen (MPK).

PROPOSITIONEN

I denna proposition föreslår regeringen en lag om skjutbanor. Dessutom föreslår den ändringar i skjutvapenlagen, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, ordningslagen och strafflagen. Samtidigt upphävs författningarna från ryska tiden om skjutbanor. Syftet med förslaget är att främja ett tryggt hobbyskytte. Avsikten är dessutom att förbättra vapensäkerheten.

Enligt förslaget krävs det skjutbanetillstånd för att anlägga och driva skjutbanor. Detta ska inte gälla skjutbanor som är avsedda för småskalig användning och vars anläggning och drift föreslås bli beroende av anmälan. För skjutbanetillstånd förutsätts enligt den föreslagna lagen att sökanden är lämplig att driva en skjutbana och att skjutbanan är trygg och säker. En skjutbana ska ha en ordningsstadga och en banansvarig med uppgift att övervaka säkerheten vid banan. Förutsättningarna för att anlägga en småskalig skjutbana är enligt lagförslaget desamma som förutsättningarna för att anlägga en vanlig skjutbana.

Det föreslås att de effektivaste luftvapnen ska omfattas av tillämpningsområdet för skjutvapenlagen. För innehav av effektiva luftvapen ska det krävas anmälan i stället för tillstånd, om innehavaren har ett tillstånd som berättigar till innehav av ett skjutvapen.

Bestämmelserna om förvaring av skjutvapen föreslås bli skärpta och preciserade och platser-

na för förvaring av skjutvapen ska anges i lag. När det gäller skjutvapenlagen föreslås det att möjligheten att förvara skjutvapen på ett sådant sätt att en vapendel som hör till skjutvapnet förvaras separat under det att skjutvapnet och vapendelen förvaras på ett sådant ställe att de inte lätt kan stjälas ska utgå. Skyldigheten att förvara skjutvapen i ett godkänt säkerhetsskåp eller i ett förvaringsutrymme som godkänts särskilt av polisen utvidgas till att gälla för alla tillståndshavare som har mer än fem skjutvapen.

Dessutom föreslås det att bestämmelser om tillfällig förvaring av skjutvapen fogas till skjutvapenlagen. De bestämmelser i skjutvapenlagen som gäller läkares anmälningsskyldighet ska ändras. Enligt förslaget ska anmälningsskyldigheten begränsas till två situationer, av vilka den ena gäller rättsmedicinska undersökningar och den andra beslut om vård oberoende av patientens vilja efter ett självmordsförsök. På samma sätt som andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården ska en läkare i fortsättningen ha rätt att anmäla en person som läkaren utifrån journalhandlingar och efter att ha träffat personen anser vara olämplig att inneha skjutvapen, vapendelar, patroner eller särskilt farliga projektiler. Det föreslås dessutom att polisen ska få bevara anmälan i högst tre år. Anmälan ska inte få användas för andra ändamål än för behandling av ett ärende som gäller tillstånd som berättigar till innehav av skjutvapen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Utskottet erfar att det huvudsakliga syftet med denna lag är att främja ett tryggt hobbyskytte. Propositionen togs fram av en arbetsgrupp som tillsattes av inrikesministeriet i april 2012. I den deltog företrädare för alla berörda aktörer som var relevanta för beredningen, dvs. jägarna, för-

svarsorganisationerna, sportskyttarna, fritidskyttarna och vapennäringsidkarna.

Enligt inkommen utredning kan lagberedningen anses ha blivit skött på ett föredömligt sätt. Propositionen har i allt väsentligt och på ett bra sätt lyckats beakta de olika intressegruppernas synpunkter. Arbetsgruppens förslag var enhälligt från skyttarnas sida. Utskottet konstaterar att lagberedningen bör ske lika grundligt och

bredbasigt när man eventuellt i framtiden ser över hela skjutvapenlagen.

Den aktuella propositionen utgör en fortsättning på den ändring av skjutvapenlagen som trädde i kraft den 13 juni 2011. Ändringarna 2011 gick ut på att effektivisera tillståndsmyndigheternas möjligheter att få information, införa strängare villkor för tillstånd till eldhandvapen och genomföra bestämmelserna i rådets direktiv om kontroll av förvärv och innehav av vapen. Den aktuella propositionen gäller särskilt skjutbanor. Det framgår av propositionsmotiven att förordningen från 1915, som gäller anläggande och drift av skjutbanor, anses vara knapphändig och hopplöst föråldrad till sitt innehåll. Dessutom föreslår regeringen ändringar i skjutvapenlagen, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, ordningslagen och strafflagen.

Enligt förslaget ska effektiva luftvapen också börja omfattas av bestämmelserna, medan gasvapen beaktats redan tidigare. Bestämmelserna om fjädervapen ändras inte. Enligt inhämtad utredning ska inte alla bestämmelser i skjutvapenlagen tillämpas på effektiva luftvapen. I den föreslagna 2 a § i lagförslag 2 definieras effektiva luftvapen som år 1950 eller därefter tillverkade föremål där pipans minsta inre diameter är över 6,35 millimeter och som är konstruerade att använda metallkuler. Utskottet påpekar att det under de senaste åren på marknaden dykt upp luftvapen som är lika effektiva som skjutvapen. Allmän ordning och säkerhet och även konsekvensen kräver att dessa luftvapen omfattas av samma bestämmelser som skjutvapen, menar utskottet.

Utskottet har konsekvent i sina tidigare ställningstaganden i fråga om skjutvapen (t.ex. FvUB 16/2010 rd) betonat att skjutvapenrelaterad verksamhet är tillåten endast med uttryckligt myndighetstillstånd. Med andra ord har ingen någon absolut rätt att skaffa sig och inneha skjutvapen. Syftet med lagstiftningen om skjutvapen är att minska risken för våld och olyckor i samband med sådana vapen. De bör stå under särskild samhällelig kontroll.

Utskottet vill påpeka att det inte är meningen att genom redan införda och de nu föreslagna bestämmelserna i våra skjutvapenlagar obefogat eller osakligt ingripa eller begränsa den jakt, det sport- och fritidsskytte, det försvarsarbete eller den vapennäring som utövas av breda lager i Finland.

Ansvarsfulla vapenintresserade som också förvarar sina vapen på godtagbart sätt utgör inget hot mot allmän ordning och säkerhet, understryker utskottet. Det är utskottets mening att det också ligger i dessas intresse att samhället på tillbörligt sätt sörjer för vapensäkerheten. Det finns mer än 600 000 personer med tillstånd att inneha skjutvapen i Finland, vilket innebär att regelverket om vapen måste vara så tidsenligt och tydligt som möjligt.

I sitt utlåtande (GrUU 13/2014 rd) om propositionen anser grundlagsutskottet att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Grundlagsutskottet går särskilt in på de bestämmelser som gäller näringsfrihet och vapenförvaring, ordningsstadgan för skjutbanor och läkarnas anmälningsskyldighet. Dess synpunkter på dessa frågor presenteras närmare senare i detta betänkande.

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen med de synpunkter och ställningstaganden som framgår av betänkandet.

Skjutbanornas betydelse för jakt, hobbyverksamhet och försvarsarbete

Det behövs organiserad verksamhet för att sport- och fritidsskytte ska kunna utövas. Det är främst inom skytteklubbar och reservistföreningar som verksamheten pågår. I många fall sköts banunderhållet och myndighetskontakterna med frivilliga krafter och gemensamt. Enligt uppgift finns det inget i den nya regleringen som skulle hindra att en sådan verksamhetskultur fortsätter.

Utskottet påpekar att man inte på något sätt bör göra det svårare att starta en skjutbana. Jakt, sportsskytte och reservistverksamhet kräver alla tre ändamålsenliga övningsplatser. Enligt inkommen utredning är bristen på skjutbanor ett

praktiskt problem särskilt i glesbygden. Och läget är inte väsentligt bättre i huvudstadsregionen heller.

Det finns cirka 600 skjutbanor i hela landet. Antalet nya tillståndsansökningar sedan 2010 har varit 2—3 per år, och i praktiken har de gällt ändringar av befintliga tillstånd. Upp till hälften av banorna är sådana av jaktföreningar och jaktvårdsföreningar ägda banor där man övar skytte ett par gånger inför jaktsäsongen eller skjuter in vapen och ordnar skjutprov som krävs för jakt på hjortdjur.

Det är viktigt att se till att det finns tillräckligt med skjutbanor i hela landet. I detta sammanhang vill utskottet erinra om att den i 2010 års betänkande hade ett uttalande där det förutsetts att regeringen på alla vis driver på ett adekvat skjutbananät.

Anläggning och klassificering av skjutbanor

I 3 § i lagförslag 1 (lagen om skjutbanor) föreslås en indelning av skjutbanorna i följande tre kategorier: småskaliga skjutbanor, skjutbanor och sportskyttecentrum. Enligt den bestämmelsen kan skjutbanor vara inomhusbanor eller utomhusbanor. Luftvapenbanorna och bågskyttebanorna ligger således utanför definitionen.

Grundlagsutskottet menar i sitt utlåtande att det med utgångspunkt i de grundläggande fri- och rättigheterna, och i synnerhet med hänsyn till den personliga säkerheten och skyddet för hälsan, finns godtagbara och vägande skäl till att det ska krävas tillstånd för att anlägga och driva skjutbanor och att anläggning och drift av banor för småskalig användning ska bli beroende av anmälan.

En småskalig skjutbana är enligt förslaget ett ställe eller ett utrymme avsett för högst 10 000 skott per år. Om antalet skott är betydligt större krävs det skjutbanetillstånd för verksamheten. Enligt propositionsmotiven är skjutbanor som jaktföreningar driver för skjutprov, skytteträning och inskjutning av vapen typiska exempel på småskaliga skjutbanor. Den som anlägger en sådan skjutbana ska lämna in en anmälan till Polisstyrelsen, som ska kunna uppställa villkor för att banan ska få drivas.

I motiveringen till 4 § (tillståndsplikt och anmälningsplikt) i lagförslag 1 sägs det att förslaget att skjutbanor som används i mindre utsträckning, dvs. småskaliga skjutbanor, ska vara beroende av anmälan är motiverat eftersom säkerhetsaspekterna i samband med att sådana banor anläggs kan säkerställas genom enklare administrativa förfaranden än när det är fråga om större skjutbanor. De småskaliga skjutbanorna är mindre och har en enklare konstruktion, och då är det lättare att sörja för användarnas och utomstående säkerhet.

Något som utskottet finner särskilt viktigt är den synpunkten i motiveringen att den föreslagna anmälningsplikten i praktiken bara innebär förenklade förfaranden när en bana anläggs — kraven på säkerhet och tillsyn motsvarar i praktiken det som krävs av banor som måste ha tillstånd.

I samband med utfrågningen förde fritidsskyttarnas företrädare och försvarsorganisationerna fram att till och med en enstaka skytt lätt kan få antalet skott att överstiga gränsen på 10 000 på en småskalig skjutbana. Utskottet erfar att den föreslagna gränsen för antalet skott när det gäller att starta småskaliga skjutbanor är en noga övervägd kompromiss där olika synpunkter vägts in, däribland kraven i miljölagstiftningen.

Enligt inhämtad utredning hör uppemot 400 av landets omkring 600 skjutbanor till kategorin småskaliga skjutbanor. Det finns tio skjutbanor för mer än 500 000 skott och cirka 40 för mer än 100 000 skott. Också mot bakgrund av detta är den föreslagna banindelningen i 3 § motiverad. Det är viktigt att följa hur de nya bestämmelserna fungerar och utvärdera de olika effekterna för de småskaliga skjutbanornas del, påpekar utskottet.

Den som vill anlägga och driva en skjutbana där det avfyras mer än 10 000 skott per år ska ansöka om tillstånd hos Polisstyrelsen. Skjutbanor där det finns banor för flera olika skyttegrenar och där man får avfira mer än 300 000 skott per år ska betraktas som sportskyttecentrum.

Ett sådant centrum definieras som ett område eller utrymme med banor för flera grenar, och därmed kan de användas för olika typer av hob-

byskytte på bred front. Tillståndsförfarandet för dessa centrum ska motsvara tillståndsförfarandet för de skjutbanor som avses ovan, men den föreslagna tillståndsmyndigheten, Polisstyrelsen, ska vid behov kontrollera att sportskyttecentrumet uppfyller kraven enligt den nya lagen och tillståndsvillkoren. Med andra ord kommer skyldigheten att övervaka centrumen att vara strängare än i fråga om de andra skjutbanorna.

Tillståndsärendenas sysselsättande verkan har hittills varit 0,3 årsverken på årsnivå för Polisstyrelsen. I propositionsmotiven står det att behandlingen av tillstånd och anmälningar och de resurser som behövs för tillsynen kan komma att öka något när den nya lagstiftningen har trätt i kraft. Enligt inkommen utredning till utskottet kommer polisens arbetsmängd inte att förändras märkbart genom den nya lagstiftningen. Exempelvis kan polisen inom ramen för tillgängliga resurser sköta tillsynen över banorna i samband med annan patrullering.

Enligt uppgift övervägde arbetsgruppen i samband med beredningen också andra alternativ än polisen som tillståndsmyndighet. Men arbetsgruppen ansåg ändå Polisstyrelsen vara det bästa alternativet. Utskottet finner att den föreslagna modellen är motiverad med avseende på allmän ordning och säkerhet. När det gäller att bedöma konstruktionernas säkerhet eller miljöfrågor kommer polisen att ta till stöd från andra myndigheter (till exempel regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna).

Andra kommentarer om skjutbanor

Anläggning av en skjutbana (5 §) kräver att en skytteförening eller någon annan organisation på grundval av syftet med verksamheten är lämplig att driva en skjutbana. Om sökanden är en enskild ska han eller hon till sina personliga egenskaper vara lämplig att driva en skjutbana. Enligt propositionsmotiven får det att banan drivs inte äventyra allmän ordning eller säkerhet eller medföra fara för dem som använder banan.

Varje skjutbana ska ha en ordningsstadga (9 §). Dessutom ska varje bana ha en banansvarig (10 §), som ska övervaka att banan är säker

och att ordningsstadgan och tillståndsvillkoren iakttas vid banan. En bana ska inte få tas i bruk utan den banansvariges godkännande. Det föreslås att den banansvarige ska ha rätt att kontrollera att den som använder skjutbanan har rätt att utöva skytte på banan. Den banansvarige och den skjutledare som eventuellt tillsatts för skjutningen ska ha rätt att avbryta sådan verksamhet som äventyrar säkerheten eller strider mot ordningsstadgan. Enligt propositionsmotiven kan den banansvarige inte alltid finnas på plats när skjutbanan används. Bland annat typen av skjutbana, antalet användare och var banan är belägen kommer att påverka övervakningsfrekvensen, övervakningens omfattning och hur övervakningen genomförs.

Skjutbanetillståndet ska kunna återkallas (7 §), om banan inte är trygg för användarna, om banan äventyrar allmän ordning och säkerhet eller om tillståndshavaren inte iakttar tillståndsvillkoren eller inte längre är lämplig att driva banan. När det gäller småskaliga skjutbanor ska verksamheten på motsvarande sätt kunna förbjudas.

I fråga om återkallelse konstaterar grundlagsutskottet att drift av en skjutbana är en mycket speciell form av näringsverksamhet där det av säkerhetsskäl krävs att tillståndshavaren är särskilt omsorgsfull och noggrant följer tillståndsvillkoren. Vidare säger utskottet att det i fråga om regleringens proportionalitet också har betydelse att Polisstyrelsen med stöd av 7 § 3 mom. i lagförslag 1 i stället för att återkalla skjutbanetillståndet kan ge tillståndshavaren en varning, om återkallelse av tillståndet vore oskäligt. Mot denna bakgrund är de föreslagna bestämmelserna inte problematiska med tanke på näringsfriheten.

Enligt den föreslagna 12 § ska landskapsförbundet göra upp en utvecklingsplan som innehåller en uppskattning av ett tillräckligt antal sportskyttecentrum och andra skjutbanor i landskapet och av förlägningsbehovet för dem och se till att utvecklingsplanen hålls uppdaterad. Regeringen skriver att alla landskapsförbund hade möjlighet att yttra sig om denna bestämmelse. Vissa ställde sig positiva till den nya

regleringen, medan vissa motsatte sig den. Det fanns också förbund som inte direkt tog ställning till frågan.

Utifrån de utlåtanden utskottet bett en del av förbunden inkomma med kan det konstateras att de förbund som välkomnar de nya bestämmelserna anser att utvecklingsplanen för skjutbanorna hör nära ihop med landskapsplaneringen och att det därmed faller sig naturligt att landskapsförbunden upprättar dem. Däremot ansåg de förbund som motsatte sig uppgiften att de inte har vare sig de resurser eller den expertis som krävs.

Utskottet slår fast att uppgiften att samordna markanvändningen på landskapsnivå ankommer på landskapsförbunden. Den planeringsskyldighet som förbunden påförs i den föreslagna paragrafen kommer förvisso att innebära merarbete, men när konstruktionen av skjutbanor tas med i den övriga landskapsplaneringen ökar arbetsmängden inte oskäligt mycket enligt utskottets bedömning. Det övergripande samhällsintresset och skjutsäkerhets- och miljöaspekterna talar för reglering av den föreslagna typen.

Dessutom vill utskottet i fråga om 12 § påpeka att landskapsförbunden ska höra centrala jakt- och sportskytteorganisationer när skjutbanorna utvecklas. I motiveringen till paragrafen står det att exempelvis jaktvårdsföreningarna är tänkbara organisationer som ska höras i fråga om jakt. Dessutom nämns Suomen Ampumaurheiluliitto ry:s och Reserviläisurheiluliitto ry:s medlemsföreningar som relevanta sportskytteorganisationer.

För klarhets skull konstaterar utskottet att även om de viktigaste försvarsorganisationerna — exempelvis Reservofficersförbundet och Reservistförbundet — hör till förbundet Reserviläisurheiluliitto måste landskapsförbunden höra både takorganisationerna och deras viktigaste medlemsorganisationer när de utvecklar skjutbanorna.

Syftet med att höra organisationsfältet är att se till att fritidsskyttarna kan utöva sin hobby i sitt eget landskap utan att behöva åka långt från hemtrakterna. Dessutom försöker man minimera utövandet av skytte i sandtag och på andra ställen i terrängen.

Sporadisk eller småskalig skjutning

I 2 § 2 mom. 2 punkten i lagförslag 1 föreslås bestämmelser om att lagen inte ska tillämpas på utrymmen eller områden för sporadisk eller småskalig skjutning med skjutvapen. Med sporadisk skjutning avses enligt utskottets mening exempelvis sedvanliga skjuttävlingar för reservister och även älgskidskyttetävlingar. Dessutom har skjutning ibland ordnats i samband med upplevelseturism, och om den är sporadisk och småskalig ligger den utanför lagens räckvidd. Också inskjutning av skjutvapen inför jakt ska anses vara sporadisk skjutning.

Enligt inhämtad utredning begränsas inte markägarnas rätt att skjuta på egen mark genom lagförslaget. Den föreslagna lagen innehåller ingen sådan undantagsbestämmelse i fråga om skjutning, men enligt 2 § och propositionsmotiven ska småskalig skjutning ligga utanför tillämpningsområdet. Lagen ska heller inte gälla skjutning som utövas av utomstående i markägarens sällskap. Däremot står det i motiveringen att verksamheten i princip ska anses höra till tillämpningsområdet när utomstående skjuter självständigt med markägarens tillstånd.

Utskottet erfar att arbetsgruppens ståndpunkt trots det som sägs ovan var att exempelvis medlemmar av älgjaktlag med markägarens tillstånd ska få skjuta in sina gevär utan att markägaren är närvarande. Utskottet instämmer i detta och påpekar att den mening i motiveringen som talar om att skjuta självständigt avser regelbunden verksamhet. I detta avseende är motiveringen dåligt formulerad.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att lagens föreslagna tillämpningsområde efter de preciseringar som utskottet föreslår blir motiverat och ändamålsenligt. Samtidigt vill utskottet understryka att det är fråga om småskalig skjutning i lagens mening också när utomstående skjuter på markägarens mark i dennes frånvaro. Om markägaren gett sitt tillstånd till sådan skjutning och skjutningen är småskalig och sker oregebundet, ligger den utanför lagens tillämpningsområde.

Förvaring av skjutvapen

Regeringen föreslår ändringar i skjutvapenlagens bestämmelser om förvaring av skjutvapen och vapendelar. Dessutom föreslår regeringen bestämmelser om tillfällig förvaring av skjutvapen. Ändringarna innebär också att möjligheten att förvara vapen nedmonterade i delar utan låssystem försvinner, och syftet är att förhindra att vapen som förvaras hemma råkar i händerna på barn eller utomstående som befinner sig i lägenheten.

Regeringen ställer nu striktare krav för tillståndshavaren när det handlar om att förvara ett särskilt farligt skjutvapen, exempelvis ett automatvapen, eller tillsammans flera än fem skjutvapen. Skjutvapnen ska då förvaras i ett sådant låst säkerhetsskåp som avses i förordning av inrikesministeriet eller i förvaringslokaler som godkänts av polisen. Säkerhetsskåp krävs dock inte, om förvaringsutrymmet har godkänts av polisinspektionen på förvaringsorten. En ny möjlighet som införs är kommersiell förvaring som näringsverksamhet.

Förordningen om säkerhetsskåp som är avsedda för förvaring av skjutvapen fastställer säkerhetsskåp som uppfyller kraven i standarden SFS 5870 som godkända säkerhetsskåp. Godkända är enligt förordningen dessutom säkerhetsskåp som i fråga om de krav som gäller säkerhetsskåpens säkerhetsnivå minst överensstämmer med kraven i en annan, motsvarande i det europeiska ekonomiska samarbetsområdet godkänd standard för säkerhetsskåp. Inga ändringar föreslås när det gäller de tekniska kraven på ett säkerhetsskåp.

En övergångsperiod på fem år från lagens ikraftträdande föreslås för förvärv av ett säkerhetsskåp. Genom övergångsperioden vill man se till att det finns ett tillräckligt stort utbud av skåp på marknaden, samtidigt som prisutvecklingen hålls så måttlig som möjligt. Enligt uppgift omfattas några tusen personer för närvarande av skyldigheten att ha säkerhetsskåp. I fortsättningen kommer den att gälla omkring 68 000 personer. Det handlar alltså om en stor förändring. Under sakkunnigutfrågningen framfördes det att flera vapenintresserade redan tidigare självmant

skaffat sig ett vapenskåp som uppfyller de nya kraven.

Förvaltningsutskottet anser att de föreslagna bestämmelserna är motiverade med tanke på vapensäkerheten. Grundlagsutskottet kommer i sitt utlåtande fram till att det finns godtagbara och tungt vägande skäl för de nya bestämmelserna om vapenförvaring. Dessutom är bestämmelserna tillräckligt exakta och noga avgränsade enligt grundlagsutskottet.

Bärande, transport och tillfällig förvaring av skjutvapen

I 106 a § i den föreslagna ändringen av skjutvapenlagen föreslår regeringen bestämmelser om bärande, transport och tillfällig förvaring av skjutvapen. Enligt 1 mom. får skjutvapen transporteras på allmän plats och i lokaler som allmänheten har tillträde till endast oladdade i skyddsfodral och bäras och transporteras där endast då det finns godtagbara skäl till det. Vapen får transporteras med vilket fordon som helst bara vapnet är oladdat i skyddsfodral eller placerat i ett skyddat utrymme.

I fordon får skjutvapen bara förvaras temporärt i samband med användning eller transport av vapnet. Skjutvapnet ska då vara inlåst eller annars under lås och förvaras på ett sådant sätt att det inte kan upptäckas från utsidan av fordonet (106 a § 3 mom.). Vapnet kan vara inlåst till exempel i bilens låsta passagerarutrymme eller bagageutrymme.

Enligt motiveringen räcker det inte med att skjutvapnet är i en skyddspåse eller i ett skyddsfodral eller under ett klädesplagg på ett sådant sätt att utomstående kan sluta sig till att det rör sig om ett vapen. Vapnet ska täckas med exempelvis en jacka eller filt på ett sätt som döljer formen på vapnet, skyddspåsen eller skyddsfodralet.

Enligt sakkunniga som utskottet har hört är avsikten med den föreslagna 106 a § att göra en sådan situation laglig där en person tillfälligt lämnar sitt fordon under resan till en plats där vapnet enligt avsikt ska användas. Med andra ord är det fråga om ett särskilt undantag i förhållande till de övriga förvaringskraven. Personen

kan stiga ur fordonet exempelvis för att tanka eller lämna fordonet under jakt där man rör sig i skogen turvis med hagelgevär, turvis med gevär. I sådana lägen förvaras det andra vapnet tillfälligt i bilen.

Syftet är att förhindra lägen där ett vapen förvaras i en bil eller något annat fordon utan att förvaringen är kopplad till att vapnet ska användas eller transporteras. Således är det till exempel inte möjligt att packa ned vapen i bilen kvällen innan inför en resa följande dag eller att kontinuerligt förvara vapen i bilen eller något annat fordon.

Enligt inkommen utredning går det att tillfälligt förvara ett vapen i exempelvis fordon med öppet flak medan man tankar eller tar en kaffepaus, om man lyckas placera vapnet i en låst bil t.ex. bakom sätet så att vapnet inte kan ses utifrån. På det öppna flaket får vapnet under inga omständigheter lämnas. Vapen får transporteras med moped eller terränghjuling oladdade i skyddsfodral, liksom hittills.

Enligt sakkunniga som utskottet hört går det att genomföra de nya bestämmelserna om att bära och förvara vapen utan oskäligt besvär. I praktiken har de som har vapenlicens redan nu gjort på det sätt som lagförslaget säger. Enligt organisationsfältet blir läget klarare och vapensäkerheten bättre när rådande praxis skrivs in i lag. Utskottet instämmer i den här synpunkten.

Andra kommentarer om skjutvapenlagen

Regeringen föreslår ett nytt 2 mom. till 11 § i skjutvapenlagen. Enligt det ska gasspray som förs in eller överförs till eller saluförs i Finland till sitt innehåll vara sådan att den som sprayen används mot inte förorsakas bestående skador. I detta sammanhang avses med införsel transport till Finland från ett land utanför EU. De transportbegrepp som används i lagen definieras i 16 § i den gällande lagen. På finska definieras dock inte begreppet "maahantuonti" i 16 §. För klarhets skull påpekar utskottet att "maahantuonti" avser samma sak som "tuonti" (införsel), som definieras i 16 § och avser transport till Finland från någon annan plats än en medlemsstat i EU.

I den föreslagna 19 § 1 mom. 8 punkten föreskrivs det om undantag från tillståndsplikten för effektiva luftvapen. Enligt den är utförsel och överföring från Finland, kommersiell transitering, och förvärv och innehav av effektiva luftvapen för privata ändamål inte beroende av tillstånd, om förvärvaren eller innehavaren har rätt att inneha ett skjutvapen. Utskottets uppfattning är att undantag enligt den punkten emellertid inte gäller överföring eller införsel av effektiva luftvapen till Finland. Sådan överföring och införsel följer gängse förfarande, dvs. det krävs då tillstånd till effektivt luftvapen.

Den yrkesutbildade hälso- och sjukvårdspersonalens anmälningsrätt och anmälningskyldighet

Den 13 juni 2011 trädde bestämmelser om läkarnas anmälningskyldighet och andra yrkesutbildade hälso- och sjukvårdsanställdas anmälningsrätt i kraft. I den relevanta paragrafen (114 §) står det att läkare är skyldiga och andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården har rätt att oberoende av sekretessbestämmelserna till polisen anmäla en person som den yrkesutbildade utifrån patientuppgifter och efter att ha träffat personen av grundad anledning anser vara olämplig att inneha skjutvapen på grundval av personens hälsotillstånd eller uppförande.

I sitt betänkande om skjutvapenlagen från 2010 ansåg utskottet det vara nödvändigt att komplettera den anmälningsrätt som yrkesutbildad hälso- och sjukvårdspersonal har med en skyldighet för läkare att trots sekretessbestämmelserna till polisen anmäla en person som de utifrån patientuppgifter och efter att ha träffat personen av grundad anledning anser vara olämplig att inneha skjutvapen, vapendelar, patroner eller särskilt farliga projektiler på grundval av personens hälsotillstånd eller uppförande. Lagförslaget preciserades då med avseende på läkarnas anmälningskyldighet.

Utskottet påpekade då att villkoren för anmälningskyldigheten inte avviker från villkoren för anmälningsrätten med avseende på skyddet för privatlivet för den som genomgår bedömning. Det framgår av motiveringen till betänkandet att

det rör sig om att bedöma var gränsen går för att en anmälan ska göras. Utifrån läkarnas utbildning och erfarenhet kan detta anses ingå i deras kompetens. Utskottet ansåg vidare att frågan måste bedömas på samma sätt som andra lagstadgade ansvarsfrågor för yrkesutbildad hälso- och sjukvårdspersonal. Närmare bestämmelser om de grunder utifrån vilka läkarna ska bedöma om det föreligger skyldighet att anmäla utfärdades genom förordning av statsrådet.

Regeringen föreslår nu att 114 § 1 mom. i skjutvapenlagen (lagförslag 2) ändras så att läkarnas anmälningskyldighet gäller i två lägen. Det första fallet är när en person vid en rättspsykiatrisk undersökning (t.ex. en sinnesundersökning eller farlighetsbedömning) har konstaterats vara farlig för sig själv eller för någon annan. Det andra fallet där skyldigheten inträder är när en person på grund av ett självmordsförsök har tagits in för psykiatrisk vård oberoende av patientens vilja med stöd av mentalvårdslagen (1116/1990). Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att de föreslagna bestämmelserna, som avgränsar och preciserar de gällande reglerna för anmälningskyldigheten, inte är problematiska med avseende på grundlagen.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om att läkare och andra yrkesutbildade hälso- och sjukvårdsanställda trots bestämmelser om sekretess har rätt att göra en skjutvapenanmälan om han eller hon av grundad anledning utifrån en persons patientuppgifter och efter att ha träffat personen anser att denne till sitt hälsotillstånd är olämplig att inneha vapen, projektiler eller sprängämnen. Det är viktigt att anmälan utformas på ett sätt som gör det möjligt för polisen att utifrån den närmare börja utreda grunderna för

en återkallelse av tillståndet (114 § 3 mom.). Det ligger också i den anmälda personens intresse att saken utreds i oklara fall, menar utskottet. I det föreslagna 4 mom. föreskrivs det att bestämmelser om anmälningsförfarandet och innehållet i skjutvapenanmälan samt bestämmelser om den personal vid polisen som har rätt att behandla anmälningarna får utfärdas genom förordning av statsrådet. Utskottet anser det vara angeläget att särskilt följa och bedöma lagändringens effekter i förhållande till rådande anmälningspraxis; det finns nämligen också tungt vägande argument för de gällande bestämmelserna.

I lagförslag 3 (lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet) föreslår regeringen att polisen ska ha rätt att bevara inkomna anmälningar i tre år. I dagens läge förstör polisen anmälningarna om de inte ger anledning till fortsatta åtgärder. Enligt uppgift till utskottet kan man genom att möjliggöra bevaringen undvika situationer där en person kan ansöka om skjutvapentillstånd strax efter ett läkarbesök då polisen inte längre har några uppgifter om personens olämplighet. De uppgifter som enligt förslaget ska bevaras inbegriper inte detaljerade uppgifter om personens hälsotillstånd. Det ska bara vara fråga om läkarens bedömning om att personen i fråga är olämplig att inneha skjutvapen. Utskottet anser de nya bestämmelserna vara motiverade.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 1–5 utan ändringar.

FvUB 48/2014 rd — RP 20/2014 rd

Helsingfors den 24 februari 2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pirkko Mattila /saf
vordf. Mika Kari /sd
medl. Maarit Feldt-Ranta /sd (delvis)
Satu Haapanen /gröna
Rakel Hiltunen /sd
Anne Holmlund /saml
Reijo Hongisto /saf
Risto Kalliorinne /vänst

Elsi Katainen /cent
Timo V. Korhonen /cent (delvis)
Markus Lohi /cent
Tapani Mäkinen /saml
Mika Raatikainen /saf
Kari Tolvanen /saml
Ulla-Maj Wideroos /sv (delvis)
ers. Pauliina Viitamies /sd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.

RESERVATION 1

Motivering

Regeringen föreslår ändringar i lagstiftningen om skjutvapen. Syftet med ändringarna är enligt propositionen att främja ett tryggt hobbysskytte och förbättra vapensäkerheten, vilket är värt understöd.

Med småskalig skjutbana avses enligt propositionen en skjutbana avsedd för högst 10 000 skott per år. Mängden har kritiserats av ett flertal sakkunniga, som med fog har ansett den vara liten. Det finns till exempel viltvårdsföreningar där övningsmängden för det område de täcker skulle överskrida den föreslagna gränsen. En så låg gräns skulle för till exempel skidskytteföreningar och viltvårdsföreningar medföra sådant extra arbete som inte kan anses skäligt. Också Sannfinländarna anser att den föreslagna kvantiteten är låg och föreslår därför, avvikande från propositionen, att lagförslag 1 ändras så att en småskalig skjutbana är en skjutbana avsedd för högst 50 000 skott per år i stället för högst 10 000 skott.

I lagförslaget görs enligt Sannfinländarna också tvivelaktiga ändringar som gäller temporär förvaring av skjutvapen i fordon och om möjligheten att upptäcka vapnet utifrån. De föreslagna ändringarna medför oskäliga besvär för jägarna och även tolkningsproblem för myndigheterna. Jakten är av tradition förknippad bland annat med viltvården och av betydelse för inte minst trafiksäkerheten.

Vi föreslår därför att 106 a § i lagförslag 2 ändras så att den i praktiken väl fungerande principen i den gamla paragrafen återinförs till denna del.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslag 3—5 utan ändringar och

att riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 med ändringar (Reservationens ändringsförslag).

Reservationens ändringsförslag**1.****Lag****om skjutbanor**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 och 2 §
(Som i FvUB)

3 §

Definitioner

(Som 1 och 2 mom. i FvUB)

Med *småskalig skjutbana* avses en skjutbana avsedd för högst 50 000 skott per år.

4—17 §
(Som i FvUB)

2.

Lag
om ändring av skjutvapenlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i skjutvapenlagen (1/1998) 1 § 2 mom., 5 § 3 mom., 14 §, 18 § 1 mom., 19 § 1 mom. 7 punkten, 20 § 2 mom., 34 och 40 §, 55 b § 1 mom. 3 punkten, 70 §, 87 § 1 mom. 11 punkten, 103 § 6 punkten, 106 och 114 § samt 116 § 1 och 2 mom.,

av dem 1 § 2 mom. och 114 § sådana de lyder i lag 124/2011, 14 §, 18 § 1 mom., 19 § 1 mom. 7 punkten, 20 § 2 mom., 55 b § 1 mom. 3 punkten, 70 § och 116 § 2 mom. sådana de lyder i lag 601/2001, 34 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 508/2009, 40 § sådan den lyder i lag 508/2009, 103 § 6 punkten sådan den lyder i lag 532/2007 och 106 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 601/2001, samt

fogas till lagen en ny 2 a §, till 11 § ett nytt 2 mom., till 19 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 601/2001 och 124/2011, en ny 8 punkt, till 55 b § 1 mom., sådant det lyder i lag 601/2001, en ny 4 punkt, till 87 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 601/2001, en ny 12 punkt samt till lagen nya 106 a och 106 b § som följer:

1, 2a, 5, 11, 14, 18—20, 34, 40, 55 b, 70, 87, 103
och 106 §
(Som i FvUB)

I fordon får skjutvapen bara förvaras temporärt i samband med användning eller transport av vapnet. Skjutvapnet ska då vara inlåst (*utesl.*).

106 a §

*Bärande och transport samt temporär förvaring
av skjutvapen*

(1 och 2 mom. som i FvUB)

106 b, 114 och 116 §
(Som i FvUB)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i FvUB)

Helsingfors den 24 februari 2015

Pirkko Mattila /saf
Reijo Hongisto /saf
Mika Raatikainen /saf

RESERVATION 2

Motivering

Vi är i Finland synnerligen eniga om att onödiga myndighetsbestämmelser bör slopas. De inte bara belastar förvaltningen och medborgarna, utan kräver också tid, vilket ger extra kostnader eller annars hindrar eller försvårar bland annat näringsverksamheter, sysselsättningen eller hobbymöjligheterna. I frågor som gäller hälsa och säkerhet behövs det förstås mer detaljerad reglering och noggrannare tillståndsförfaranden.

Centern offentliggjorde i september 2014 konkreta förslag gällande utrensning av onödiga normer, förenkling av byråkratin och smidigare lagstiftning. Samtidigt ställde vi upp som mål att granska kommande lagförslag med avseende på om de innehåller onödiga förvaltningsrelaterade normer.

I den nu aktuella propositionen om skjutbanor ser Centerns utskottsgrupp onödig överreglering på de nedan nämnda punkterna. Dessa bestämmelser kan slopas eller göras lindrigare utan att det gör våld på de mål som ställts upp för reformen.

I den föreslagna 3 § i lagen om skjutbanor föreslås att kriteriet för en s.k. småskalig skjutbana ska vara högst 10 000 skott per år. För denna mängd räcker det med ett anmälningsförfarande, medan andra skjutbanor kräver ett betydligt tyngre tillståndsförfarande. I yttrandena till utskottet har olika parter konstaterat att den föreslagna gränsen är alltför låg, eftersom den skulle överskridas redan av 2–3 aktiva utövare. Vi anser att en höjning av gränsen till 50 000 skott per år inte skulle förändra skjutbanans karaktär av småskalig skjutbana som inte förutsätter ett tungt tillståndsförfarande. Inte heller skulle säkerheten eller avfallshanteringen utsättas för så stora förändringar att en höjning av antalet tillåtna skott skulle kräva ett tillståndsförfarande. Dä-

remot skulle den administrativa bördan minska, vilket sparar såväl tid som pengar hos myndigheter och medborgare.

I föreslagna 12 § i lagen om skjutbanor åläggs landskapsförbunden, som hör till kommunförvaltningen, skyldighet att göra upp och uppdatera en utvecklingsplan för nätverket av skjutbanor. Centerns utskottsgrupp menar att bestämmelsen om en separat planeringskyldighet är överlappande och onödig. Dessutom vill vi påpeka att regeringen haft som mål att rensa ut byråkrati och lätta på kommunernas uppgiftsbörda, inte att öka dem ytterligare som man nu håller på att göra — och rentav utan att anvisa landskapsförbunden extra resurser. Planeringen av skjutbananäten kan avgöras utifrån bestämmelserna i mark- och byggnadslagen. När en landskapsplan görs upp är det möjligt att beakta upprätthållandet av nätverket av skjutbanor och att samordna användningen av skjutbanorna och den kringliggande områdesanvändningen. Miljökonsekvenserna av större skjutbanor beaktas dessutom redan vid behandlingen av miljötillståndsansökan. I samband med detta kan utlåtnade av landskapsförbundet inhämtas. I stället för en separat utvecklingsplan kan en tidigare gjord utredning om skjutbanorna uppdateras när det görs ändringar i landskapsplanen och utnyttjas i områdesplaneringen.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslag 2–5 utan ändringar och

att riksdagen godkänner lagförslag 1 med ändringar (Reservationens ändringsförslag).

Reservationens ändringsförslag

1.

Lag
om skjutbanor

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 och 2 §
(Som i FvUB)

3 §
Definitioner

(1 och 2 mom. som i FvUB)
Med *småskalig skjutbana* avses en skjutbana
avsedd för högst 50 000 skott per år.

4—11 §
(Som i FvUB)

12 §
(Utesl.)

12—16 §
(Som i 13—17 § i FvUB)

Helsingfors den 24 februari 2015

Elsi Katainen /cent
Timo V. Korhonen /cent
Markus Lohi /cent